

İlklerden Biri: Göttingen’de Açılan Doğumevi ve Doğumevine Ait Koleksiyon

One From the Firsts: The Maternity Hospital Which was Opened in Göttingen and the Collection Belongs to This Maternity Hospital

İnci HOT^a

^aİstanbul Üniversitesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İSTANBUL

Geliş Tarihi/Received: 19.10.2007
Kabul Tarihi/Accepted: 02.02.2008

Yazışma Adresi/Correspondence:
İnci HOT
İstanbul Üniversitesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İSTANBUL
incihot@yahoo.com

ÖZET 1751 yılında Göttingen’de açılan doğumevi Almanya’nın en eski doğumevlerinden olup, dünyada üniversiteye bağlı bir bölüm olarak hizmet veren ilk doğumevleri arasında yer almaktadır. Doğuma yardımcı bilimsel olarak hızlandırması ve Almanya’da bu süreçte henüz iyi bilinmeyen, az yayılmış kurumsal bir yapı olan doğum hastanesi kavramının yerleşimine önemli katkısı olmuştur. Doğumevi bir taraftan bilimsel araştırmalar için tıp öğrencilerinin ve ebelerin eğitimine iyi koşullar sağlarken aynı zamanda anne ve bebek ölümlerinin azalmasını sağlamıştır.

Doğumevinde oluşturulan koleksiyon ile özellikle de tıp öğrencileri, bu kurumda aldıkları uygulamalı eğitimle, hastaların yaşadıkları ağrı, utangaçlık ve diğer insani tepkilerin sınırlarını daha iyi öğrenebilme fırsatını edinmişlerdir. Sergilenen bu parçalar, zamanında doğuma yardım için eğitimde önemli bir görev üstlenmekte ve dönemin eğitim teknikleri hakkında da önemli bilgiler vermektedirler. Koleksiyon preparatları, eğitimin yanında çeşitli araştırmalar için de kullanılmıştır. Kadavralar üzerinde yapılan denemeler, yeni tedavi tekniklerinin kavranması ve başarıyla uygulanmasında, hem hekim hem de öğrencilere yararlar sağlamış; daha komplike ve başarılı modern tekniklerin geliştirilmesinin yolunu açmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğum, doğumevi, doğumun tarihçesi, Göttinger Doğumevi

ABSTRACT The Maternity Hospital which was opened in 1751 in Göttingen is one of the oldest hospital of Germany, and it is one of the first hospital in the world which serves as a section related to a university. It has an important contribution to help birth in scientific way and to make the ‘maternity hospital’ concept known which was rare and was not well-known then in Germany. This maternity hospital provided good conditions for the scientific researches of medical students and widwives, and at the same time it helped to decrease the morbidity rates of the mothers and the babies. With the collection in this maternity hospital, especially the medical students had the opportunity to understand the reactions of the patients better, such as the reaction to pain, their embarrassing feelings and some other humanity reactions. The pieces exhibited had an important role in helping the birth and also give important information about the education techniques. The pieces in the collection were also used for some researchers as well as education. The experiments on the corpses had helped the doctors and the students to understand and apply the new treatment methods and led the way to improve new successful, modern techniques.

Key Words: Birth giving (Obstetrics), maternity hospital, history of birth giving, Göttingen Maternity Hospital

Türkiye Klinikleri J Med Ethics 2008, 16:36-42

A lmanya’nın Göttingen şehrinde bulunan Georg-August Üniversitesi Tıp Tarihi ve Tıp Etiği bölümünü ziyaret ettiğim zaman bölümün alt katındaki koleksiyon dikkatimi çekti. Bu koleksiyonun sadece doğum konusunda olmasının nedeni ülke tarihinde önem-

li olan bir doğum evinin burada açılmış olmasıydı.

Göttingen'de 13. ve 14. yüzyılda kurulan 3 küçük hastane; yaşlılar, hastalar, ordu mensupları, kimsesiz çocuklar için barınak olarak hizmet vermekteydi. 18.yüzyıl başında şehir 3500 nüfuslu idi. 18. yüzyılın ortasında nüfusu 8500'e ulaştı. Bu dönemde Göttingen'de klinikleri olan bir hastane yoktu.¹

DOĞUMEVİNİN KURULUŞU

1751 yılında Albrecht von Haller'in (1708-1777) teşebbüsü ile Göttingen`de açılan ve Almanya'nın en eski doğumevlerinden biri olan bu kurum, 1734 yılında kurulan Georg-August Üniversitesi bünyesinde bulunmakta ve dünyada üniversiteye bağlı bir bölüm olarak hizmet veren ilk doğumevleri arasında yer almaktadır.²⁻⁴ Göttingen'de doğumevi kurma projesi üniversitenin mütevelli heyetinde iyice biçimlenerek, 15 Nisan 1751'de anatomi, cerrahi, botanik bölümü profesörlerinin de teşviki ile Hannover'e bir öneri olarak gönderilmiştir. Hastane kurmak için Edinburgh'da 1729, Strassburg'da da 1732'den beri denemelere devam ediliyordu. Bu yüzden Göttingen'de akademik olarak doğumevi kurma planı biraz ertelendi. Nihayet üniversite bünyesindeki mütevazi doğumevi açıldı. Buranın idaresi loca (mason teşkilatı) üyesi bir profesöre verildi. Paul Gottlieb von Werlhof tarafından hazırlanan raporlarda "Doğumevi'nin niçin kurulması gerektiği" nin yanıtı önemli bir yer tutuyordu.¹

Göttingen'de açılan bu doğumevi başlangıçta çok mütevazi olup Heilig-Kreuz Hastanesi'nin eski binasında, fakir ve yaşlılar hastanesinin yalnızca iki odasından oluşuyordu (Resim1). Doğumevinin idarecisi Johann Georg Roederer (1726-1763) idi. İlk yıllarda Roederer ve öğrencileri yılda ancak 10 ile 30 kadar doğum yaptırıyorlardı. 25 yaşındaki Johann Georg Roederer de, doğumevi direktörlüğünün kariyerinde önemli bir adım olduğunun bilincinde idi. Roederer, tıp eğitimini geliştirmek için Paris, Londra, Oxford'a geziler yaptı. O'na göre doğuma yardımın iyileşmesi için temel yol, bilgisiz ebelerin ve eğitimsiz adamların değişmesiydi.

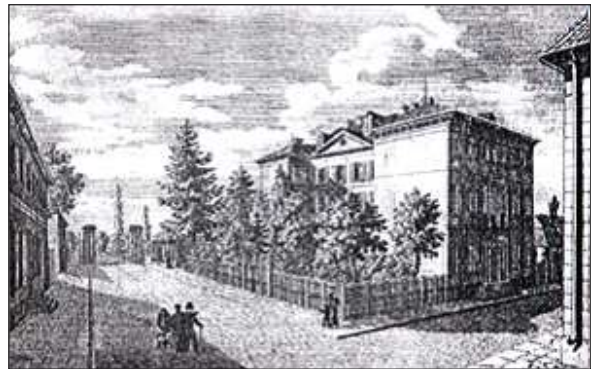

RESİM 1: Göttingen'de Doğum Evinin Açıldığı İlk Bina (Die Entstehung der Geburtsklinik in Deutschland 1751-1850. Göttingen, Wallstein Verlag, 2004. s.35).

Anne ve çocuklarının yaşamlarının kurtarılması yalnızca insani değil aynı zamanda politik bir hedefti. Ekonomi ve vergi gücünün temelini büyük nüfusta yer aldığı görüşü hakimdi. Sadece teorik olmayan, pratik klinik eğitimi zaruri idi. Giderek doğumların sayısı yılda 80-90'a yükseldi. 1751-1763 yılları arasında doğum sayısı ortalama olarak 232 oldu.

Roederer 37 yaşında hayatını kaybettikten sonra, yerine geçen Heinrich August Wrisberg (1736-1808) 1764-1785 yılları arasında 576 doğum yaptırdı.⁵

1780'lerde hükümet bu eski yapıyı yıktı ve büyük bir bina inşa ettirdi. 30 yılı aşkın bir süre bu ilk kurulduğu binada hizmet verdikten sonra 1785 yılında yeni binasına taşındı (Resim 2). Bu yeni binada 7 oda gebeler ve loğusalara ayrılmıştı. Bol ışık ve havalandırma, bulaşıcı hastalıkların yayılmasının engellenmesinde önemli katkılar sağladı (Resim 3).

RESİM 2: 1785 Yılından İtibaren Hizmet Verilen Doğum Evi Binası (Die Entstehung der Geburtsklinik in Deutschland 1751-1850. Göttingen, Wallstein Verlag, 2004. s.35).

RESİM 3: Doğumevinin Merdivenleri (Die Entstehung der Geburtsklinik in Deutschland 1751-1850. Göttingen, Wallstein Verlag, 2004. s.37).

1792 yılında yeni binanın tamamlanmasından sonra tıp mensubu olmayan, ekonomik ve idari sorumluluk taşıyan yeni bir idareci ile birlikte, Prof. Dr. Friedrich Benjamin Osiander (1759-1822) de buraya tayin edildi ve burada 30 yıl süre ile hizmet verdi.¹ Her sönestr de Osiander, hastanenin ders salonunda 30-60 saat doğuma yardım dersi; yılda iki kez de 3 ay süresince ebe öğrencilere özel kurs veriyordu. Katılımcıların sayısı genellikle 3-8 kardı. Haftada 1-2 kez 8 öğrenci gebeleri elle içten ve dıştan muayene ediyordu. Sancı başladığında ve rahim açıldığında öğrenciler bir araya toplanıyor; Osiander müdahale gereken doğum yardımı için öğrencilerden yardım talep ediyordu.⁵

1822 yılında Friedrich Benjamin Osiander`in ölümünden sonra, oğlu Johann Friedrich (1787-1855) tarafından kısa süre idare edildikten sonra 1823 yılında itibaren yeni idareci olarak ordinar-yüs Ludwig Caspar Julius Mende (1779-1832) görev yapmaya başladı. 1833 yılında Eduard Caspar von Siebold (1801-1861) idarecilik görevini üstlendi. Jakob Heinrich Hermann Schwartz (1821-1890), Max Runge(1849-1909), Philipp Jung (1870-1918) tarafından idare edilen doğumevi 1900`lü yıllarda Hunboldtallee`deki yeni binasına taşınarak hizmet vermeye devam etti.^{6,7}

Önceleri doğum ebeler tarafından yaptırılıyordu. Hekimler hiç ilgilenmezlerdi. O dönemlerde tıp öğrencileri, klinik eğitimlerini 1751`den itibaren Viyana`da, 1768`den itibaren Freiburg ve Würzburg`da alıyorlardı. Göttingen`de 1751`de bu

kurumun tesisi ile de bir dersin hasta yatağında alınması da sağlanmış oldu. Başlangıçta doğum evinin eğitim amaçlı olduğu vurgulandı. Herşeyden önce öğrenciler eğitilmeli idi.

O dönemde akademik olarak ayrı bir doğum bölümü kurmak masraflı bir proje iken üniversite bünyesinde doğumevi açmak, pratik ve finansal açıdan pek çok yarar sağlayan bir çözüm olmuştu. Kurumda bakım masraflarının minimal olması ve tıp fakültesinin dersleri için hasta bulunmasının sağlanması yanında, Üniversite de hastanenin yönetimi için yıllık yardımda bulunmaktaydı. Bu üniversite-hastane konseptinin biraradalığı, zaman içinde birçok klinisyen tarafından daha fazla önemsendi. Göttingen Üniversitesi`nde doğum evi hekime sınırsız yetki verdi. Görev yapan hekimler daha özgür bir iş ortamında çalışabiliyorlardı ve resmi makamlarla bir çatışma da söz konusu değildi.

Almanya`daki bu kurumda görev ve yetki dağılımı 1790 yılında kurulan Paris Port-Royal doğumevinden farklıydı. Port-Royal`de 19. yy`a kadar hastanede yol gösterici şef ebelerdi. Göttingen`deki doğumevinde ebe; gebe ve loğusaların odalarının temizlik ve düzeniyle ilgilenirken, hastalarla günlük iletişim, enjektörlerin hazırlanması gibi basit tıbbi görevleri de yerine getirir, tıbbi direktöre doğumda yardım eder ve yeni doğana bakardı. Hastalar hekime, idareciye ve ebeye itaat ederdi.

Göttingen Üniversitesi Doğumevi`nde hem ebeler, hem de tıp öğrencileri birlikte eğitildi. Bununla birlikte almanca konuşan birçok Avrupa ülkesinde erkeklerin de doğum konusundaki eğitiminde kurumun belirli bir etkisi oldu.

Tıp öğrencilerine pratik eğitim vermek amacıyla kurulan bu kurumda çalışması için doğum konusunda ülkenin uzman kişilerinin seçilerek yetiştirilmek üzere Paris ve Londra`ya gönderilmesinin yanında, ebeler için de kurslar düzenlenmekteydi. 18. Yüzyılın başından beri birçok Alman şehrinde ebelere yönelik dersler verilmekteydi. Kassel`de 1709`da, Berlin`de 1713`de, Würzburg`da 1724`de, Braunschweig`de 1745`de, Dresden ve Viyana`da 1748`de, Hannover`da da 1751 yılında ebe okulları açılmıştı.

Aynı yıl (1751'de) Göttingen'de de bir doğum kliniği oluşturulması tesadüf değildi. Kurum aynı zamanda aile planlaması ve doğum kontrolüne de destek sağlamaktaydı. Devam eden yıllarda Almanya'da ve tüm Avrupa'da açılan yeni doğum evlerinin ve doğuma yardım kurslarının sayısı hızla arttı; ebelik ve doğum konusunda kitaplar yayımlandı; doğum ile ilgili olarak sağlık sisteminde yasal düzenlemeler yapıldı.¹

Göttingen'deki doğumevi'nin başlıca amacı, ağırbaşlı doğum yardımcıları yetiştirerek yurt içi ve dışına göndermek; ikinci olarak özellikle bilgi ve becerilerini arttırmak için ebeleri eğitmek; üçüncü olarak da fakir, evli ve evli olmayan gebelere doğum zamanında sığınak sağlamak, anneleri ve karınlarındaki bebeklerini koruyacak şekilde destek ve yardım sağlamaktı. Eğitim ve bilime hizmet eden doğumevinin kapıları herkese açıktı; hamile, evli, evli olmayan, yerli, yabancı, hıristiyan, yahudi, beyaz, zenci herkes başvurabiliyordu. Göttingen gibi küçük şehirlerde yeterli hasta bulmak zordu. Başvuran hastaların çoğu bekar ve halkın alt tabakasındandı. Kayıt defterlerine doğumevi yöneticisi tarafından her hastanın kişisel verileri tek tek kaydedilmekteydi (Resim 4).

1791-1829 yılları arasında doğum yapan 3600 kadının %2'si evli, %2'si dul idi. Doğan çocukların %98'i gayrimeşru idi. Hastaların %69'u hizmetçiydi. Almanya'da birçok yer hizmetçileri gebe kalınca işten çıkarılıyorlardı ve onlar da çoğunlukla doğumevlerine başvurmak zorunda kalıyorlardı.

RESİM 4: 1799-1800 Yıllarına Ait Friedrich Benjamin Osiander'ın Tarafından Tutulan Göttingen Doğum Evi Günlüğü (Armamentarium obstetricum Göttingense. Eine historische Sammlung zur Geburtsmedizin. Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1987. s.105).

Bekar gebeler için doğumevleri, barınma ve yiyecek imkanı sunulduğu için çekiciydi. Bu nedenle kışları daha fazla kadın geliyordu. Göttingen'de 1791-1829 yılları arasında hastalar ortalama 46 gün doğum evinde kalıyorlardı. Avrupa kıtasındaki diğer birçok doğumevlerine başvuran hastaların büyük çoğunluğu da benzer biçimde evli değildi.⁵

Paris, Turin, Kassel'e karşılık Alman hastanelerinin çoğu gibi, Göttingen'deki bu kurum da kimsesizler evine bağlı değildi. Anneler hastaneden ayrılırken çocuklarını da birlikte götürüyorlardı. Evli kadınlar ise çocuklarını evlerinde doğuruyordu. Bebeklerini tecrübeli bir tanıdık, akraba veya komşu aracılığı ile de dünyaya getiriyorlardı. Bazen doğum esnasında ciddi problemlerin ortaya çıktığı acil durumlar söz konusu olabiliyordu. Doğumevinin, kendi evlerinde doğum yapanlar için poliklinik hizmeti olmamasına karşın problemle karşılaşılan acil durumlarda çevre şehir ya da köylere doğumevi direktörü çağrılıyordu.⁵

Enfeksiyon açısından doğum salonundakilerden gebe kadını korumak için yüzü ve vücudunun üst kısmı yeşil örtü ile kapatılıyordu. Operasyona erkek yardımcı da katılırdı. İngiltere'de de 18. Yüzyıl'ın ikinci yarısında erkek doğum yardımcıları normal doğumları yaptırıyorlardı. Osiander günlük deftere doğumdaki öğrenci grubunu aktif katılmadıkları için, ender olarak yazardı.

Roederer, başlangıçta doğum yaptırılırken yalnız ellerle çoğu engelin aşılabildiğini vurgularken; acil durumlarda demirden aletlere başvurur ve hatta anne karnındaki bebek öldürülerek gebe kurtarılmaya çalışılırdı.³

Doğumevinde Osiander tarafından yapılan tüm doğumların %40'ında forseps kullanılıyordu. Buna karşın 19. Yüzyılın başında birkaç doğum yaptıran Fransız Port-Royal doğum hastanesinde alet kullanımını red ediyordu. Sebebi hastanenin sadece ebeleri eğitmesi ve bu aletlerin kullanılmasının kural olarak yasak olmasıydı.

Göttingen'deki doğumevi, doğum yardımı için erkeklerin katılımını ve tıp biliminde bu alanın nasıl değiştiğini gösterdi. Hekimlerin sayısı azdı ve çoğu aile doğum ücreti ödeyemeyecek kadar fakirdi. Üniversite bünyesinde açılan bölümlerde tıp öğ-

rencilerine, ebelere ders verilirken hekimler de ödeme gücü olan hastalara ve zor olaylara bakmakta idiler.⁵

19.Yüzyıl'ın sonunda Almanya'da doğum bilimi ülkenin büyük kısmında doğum dersleri sayesinde ilerledi. Böylece öğrencilerin güç doğumlara katılması sağlandı. Ebeler muayene ve doğum esnasında karşılaşılabilecekleri durumlar için tedbir alma konusunda kendilerini geliştirdiler ve vakaları tartıştılar.⁸

Doğum tarihi, tıbbın gelişimini göstermesi açısından önemlidir. 19.yy da asepsi ve narkozun keşfiyle birlikte 20.yy da gebelikte ultrason gibi ileri görüntüleme tekniklerinin uygulanması bu alanda önemli gelişmelerin gerçekleşmesini sağlamıştır. Bu kurumda da akademik düzeyde asepsi ve narkoz uygulamaları ile bedene müdahale kolaylaşmış; doğuma yardımda radikal değişimleri mümkün kılmıştır.

19. Yüzyılın sonuna kadar Almanya'daki doğum profesörleri ve doğumevi idarecileri hedefleri konusunda önemli yol katettiler. Bir devletin politik, ekonomik ve askeri gücünün herşeyden önce halkın sayısına bağlı olduğundan, anne ve bebek ölümüne karşı mücadele önemli idi. Hükümet, doğumevlerinde annelerin ve bebek ölümlerinin azaltılmasını vaat etti.

Sonuçta Göttingen, Braunschweig ve Kassel'de anne ve bebek ölümlerinin azaldığı görüldü. Diğer taraftan doğumevi bilimsel araştırmalar için tıp öğrencilerinin ve ebelerin eğitimine iyi koşullar sağlayan doğum klinikleri iyi bir model oluşturdu. Hekimler ve yöneticiler çok sayıdaki doğumdan elde edilen bilginin öğrencilere aktarılmasını sağladılar.

Göttingen'de doğumevinin açılışı Avrupa tıp tarihinde önemli bir kilometre taşıdır. Bir taraftan doğuma yardımcı bilimsel olarak hızlandırması, diğer taraftan da Almanya'da bu süreçte henüz iyi bilinmeyen ve az yayılmış kurumsal bir yapı olan doğum hastanesi kavramının yerleşimine önemli katkısı olmuştur. Beraberinde getirdiği sosyal boyut, bu kurumun önemini arttıran en önemli etkenlerdendir.⁹

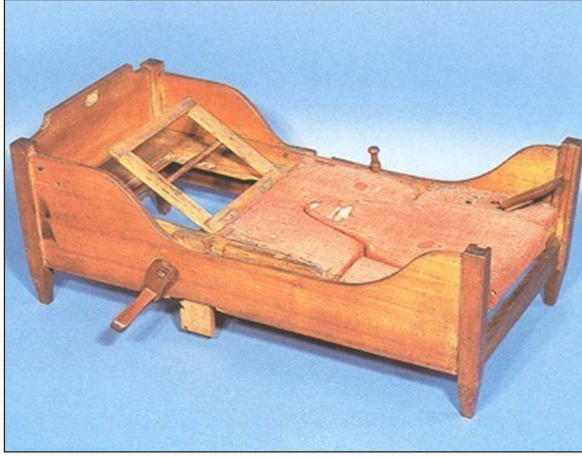
DOĞUMEVİ KOLEKSİYONU

Göttingen Üniversitesi doğum bölümünde 1792'den itibaren oluşturulan tarihi koleksiyon 19. Yüzyılın ikinci yarısının bitimine kadar genel olarak doğum, jinekoloji, cerrahi, eczacılık, göz sağlığı ve iç hastalıkları yanında; doğa bilimlerinin farklı alanlarından 5000 obje toplanarak oluşturuldu. Eğitime, araştırmaya ve tedaviye yardım eden koleksiyonda pratik doğuma yardım enstrümanları (forseps, doğum sandalyesi gibi) yanında direktörlerin fotoğrafları, ders dokümanları, ilave materyaller ve aletler de bulunmaktadır. Birçok preparatın zamanında sağlıklı rutubetli ortamlarda saklandığı için bozulmasından ve bazı kuruluşlarca tesliminin gecikmesi yüzünden, tüm objeler doğumevinde sergilenememektedir.

Objeler mümkün olduğu kadar gerçek ya da gerçeğe yakın görünüştedirler. Alet ve araçlar eğitimde öğrencilere katkıda bulunmaktadır. Koleksiyon öğrenciler ve ilgi duyanlar için araştırma ve bilgiyi artırmanın önemli bir parçası olarak hizmet vermektedirler. Bu sayede öğrencilere hamilelik, doğum ve loğusalık hakkında bilgi verilmektedir. Koleksiyonda kadın ve erkeklerin cesetlerinden hazırlanan preparatlar, anatomik yapısı kopya edilen modeller de mevcuttur. Bunun yanında ilaçlar ve teknik aletler de yer almaktadır (Resim 5-6).

RESİM 5: Koleksiyon Parçası Doğum Sandalyesi (<http://www.egmed.uni-goettingen.de/geschichte/index.html>).

RESİM 6: Koleksiyon Parçası Doğum Yatağı Maketi
(<http://www.egmed.uni-goettingen.de/geschichte/index.html>).

Göttingen'deki doğumevi'nin (1785-1791) yöneticisi Johann Heinrich Fischer (1731–1803) Göttingen'den ayrıldığında hastaneye 40 preparat hediye etmiştir. Bu ilk koleksiyonunun 20 parçası kuru kemik preparatlarından oluşmaktadır. Bunlar arasında yenidoğan kafatası, kadın iskeleti de yer almaktadır. Bundan başka alkolle doldurulmuş kaplarda 20 kadar embriyo ve yenidoğan preparatları da bulunmaktadır.¹²

Koleksiyon Ekim 1792'den itibaren Friedrich Benjamin Osiander (1759-1822) ile yeni bir seviyeye ulaşmıştır. Osiander doğum konusunda tecrübeli bir yönetici idi ve Göttingen'deki üniversitede adli tıp ve genel tıp dersleri de veriyordu. Onun döneminde doğumevi'ndeki doğum sayısı ve kliniklerde hasta sayısı arttığı için materyal sağlama fırsatı da artmıştır. Osiander Koleksiyonu'nun kataloğu 1812'de 1564 kayıtlı kapsamaktaydı. Preparatlarda doğum yardımı ve kadın sağlığı ile ilgili farklı insan vücutlarına ilişkin materyal ile hayvan, bitki parçaları da yer almaktadır. Bu koleksiyonda doğum yardımına ilişkin alet ve araçlar da vardır.

Osiander'ın ölümünden sonra oğlu Johann Fridrich Osiander (1787–1855) Doğum Enstitüsü'nü yönetmiştir. Onu 1823-1832 yılları arasında Ludwig Caspar Julius Mende (1779-1832) takip ederken; koleksiyonun genişlemesinde Edvard Caspar Jacob von Siebold (1801-1861) önemli rol oynamıştır.

19. Yüzyıl'da doğum yardımı konusunda önemli bir mentalite değişikliği olmuştu. Yeni idareci Hermann Schwartz, ilk kez bir jinekoloji bölümünün inşa edilmesini sağladı.

Koleksiyona ilişkin yeni bir katalog ise 1863 yılında tıp asistanı Scherenberg'in yardımı ile kaleme alındı. Ardından geçen bir asırdan daha uzun bir süre boyunca koleksiyonun varlığında bir değişiklik olmadı. Yalnızca birkaç yeni jinekolojik araç ve ilaç eklendi. 1984 yılında tüm mevcut belgelerin envanteri çıkarılarak kategorize edildi ve katalog dökümü yapıldı. Koleksiyonun birinci grubu; doğum sonrası ve lohusalık sırasında tedavi, operasyon, gebelik teşhisi, doğuma hazırlık için spesifik objelerle doğuma yardımda kullanılan tüm araçları kapsamaktadır. İkinci grup; jinekolojik araçları, üçüncü grup; geri kalan tıp araçlarını, dördüncü grup; doğuma yardım ve eğitim için yardımcı materyalleri, beşinci grup da; elle yazılmış tüm belgeleri içermektedir.

1995 yılında Christine Loytved tarafından Tıp Tarihi ve Etik Enstitüsü binasında bir bölüm bu koleksiyon için tasarlandı. Tıp tarihi için koleksiyon objeleri bir taraftan bugün için müze ve sergi malzemesi olarak hizmet ederken, diğer yandan da tıptaki gelişmelerin daha kolay anlaşılıp izlenmesine hizmet etmekte ve 18. Yüzyıl'dan beri doğuma yardımın tarihsel gelişimi gözler önüne serilmektedir.

1400 kadar jinekolojik ve doğuma yardım objesinden oluşan sergide yer alan ve artık pratikte yeri kalmayan aletler (çengeller, çeşitli bıçaklar vb.) köhneleşen doğum metotlarının eksikliğini kavramamızı kolaylaştırırken; klinik açıdan halen kullanılan farklı biçimlerdeki forcepsler ve diğer yeni aletler de, ilerleyen tıpla birlikte gelişen modern doğuma yardım biçimlerini anlamamızı kolaylaştırmaktadır.

Doğum kliniğinin ilk yöneticisi anatomistler olduğundan, preparatları bizzat kendileri doğumevi içinde hazırlamaktaydılar. Doğumevinde ölen, bağışlanan kadın ve çocuk cesetleri burada teşrih ediliyordu. Ölen kadın hastalardan elde edinilen kemikler ders materyali olarak kullanılıyordu. Osiander, ölü doğumlarda ya da düşüklerde bebeğin/fetüsün cesedini ailenin rızasıyla alıyordu.

Göttingen'de doğuma yardım için üretilen yararlı araçlardan biri de penslerdi. Sergilenen bu parçalar, zamanında doğuma yardım için eğitimde önemli bir görev üstlenmekte ve dönemin eğitim teknikleri hakkında da önemli bilgiler vermektedirler. Koleksiyon preparatları, eğitimin yanında çeşitli araştırmalar için de kullanılmıştır. Çocuk cesetleri ve leğen kemikleri üzerinde yapılan eksersizler, hem tıp hem de ebelik öğrencileri için gebe kadın ve çocuklar üzerinde ilk muayeneleri öncesi yaşanan korkuyu, hiçbir pratik ön deneyimi olma-

yanlara göre daha az yaşamalarını sağlamıştır.^{6,10,11}

Özellikle de tıp öğrencileri, bu kurumda aldıkları uygulamalı eğitimle, hastaların yaşadıkları ağrı, utangaçlık ve diğer insani tepkilerin sınırlarını daha iyi öğrenebilme fırsatını edinmişlerdir. Kadavralar üzerinde yapılan denemeler, yeni tedavi tekniklerinin kavranması ve başarıyla uygulanmasında, hem hekim hem de öğrencilere yararlar sağlamış; daha komplike ve başarılı modern tekniklerin geliştirilmesinin yolunu açmıştır.

KAYNAKLAR

- Bueltzingloewen I. Die Entstehung des klinischen Unterrichts an den deutschen Universitäten des 18 Jahrhunderts und das Göttinger Accouchierhaus. In: Schlumbohm J, Wiesemann C Hg. Die Entstehung der Geburtsklinik in Deutschland 1751-1850. Göttingen: Wallstein Verlag; 2004. s.15-30.
- Deinhard M, Hörning Winkelmann H, Tröhler U. Die Geschichte der Sammlung. In: Kuhn W, Tröhler U Hg. Armamentarium obstetricium Göttingense. Eine historische Sammlung zur Geburtsmedizin. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht; 1987. s.39-49.
- Die Patientinnen des Accouchierhauses. <http://www.egmed.uni-goettingen.de/geschichte/Accouchierhaus.html>. (erişim tarihi 08.09.2007).
- Schlumbohm J. Patientinnen als lebendige Phantome? Das Entbindungshospital der Universität Göttingen um 1800. <http://www.thieme-connect.com/ejournals/abstract/zblgyn/doi/10.1055/s-2002-38124> (erişim tarihi 13.09.2007).
- Schlumbohm J. Die Schwangeren sind der Lehranstalt halber da: das Entbindungshospital der Universität Göttingen, 1751 bis ca.1830. In: Schlumbohm J, Wiesemann C Hg. Die Entstehung der Geburtsklinik in Deutschland 1751-1850, Göttingen: Wallstein Verlag; 2004. p.31-62.
- Loytved C. Die geburtshilfliche Sammlung und die Praxis der Entbindungslehranstalt an der Universität Göttingen. In: Schlumbohm J, Wiesemann C Hg. Die Entstehung der Geburtsklinik in Deutschland 1751-1850, Göttingen: Wallstein Verlag; 2004. s.43-94.
- Kuhn W, Teichmann A, Tröhler U. Zur Geschichte der ältesten deutschen Universitätsfrauenklinik. In: Kuhn W, Tröhler U Hg. Armamentarium obstetricium Göttingense. Eine historische Sammlung zur Geburtsmedizin, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht; 1987. p.173-86.
- Besim Ömer. Doğum Tarihi. İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası Limitet Şirketi; 1932. s.30.
- Wisemann C. 250 Jahre akademische Geburtshilfe: Zur biographischen, kulturellen und sozialen Dimension medizinischen Fortschritts. In: Schlumbohm J, Wiesemann C, Hg. Die Entstehung der Geburtsklinik in Deutschland 1751-1850, Göttingen: Wallstein Verlag; 2004. s.8-14.
- Deinhard M, Hörning Winkelmann H, Tröhler U. Zur Situation der Geburtshilfe im 18. und frühen 19. Jahrhundert. In: Kuhn W, Tröhler U, Hg. Armamentarium obstetricium Göttingense. Eine historische Sammlung zur Geburtsmedizin, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht; 1987. s.28-38.
- Zimmermann V. Metala feri. Optumo pessimoque vitae instrumento. Die Sammlung zur Geschichte der Geburtshilfe. In: Hoffmann D, Maack K, Hg. Ganz für das Studium angelegt: Die Museen, Sammlungen und Garten der Universität Göttingen, Göttingen: Wallstein Verlag; 2001. s.162-8.
- Geschichte der Medizin in Göttinger Studierend erkunden ihre Universitätstadt. <http://www.egmed.uni-goettingen.de/geschichte/index.html> (erişim tarihi 13.09.2007).